

การศึกษาตลาดชายแดน
กรณีตลาดลานคำไทย - กัมพูชา
บ้านเขาดิน จังหวัดสระแก้ว

Border market study
Thai-Cambodian Market
Ban Khao DinSa Kaeo Province.

สุมนกาญจน์ ชินฮาจ
Sumanakarn Shinahaj

การศึกษาตลาดชายแดน กรณีตลาดลานคำ ไทย - กัมพูชาบ้านเขาดิน จังหวัดสระแก้ว

Border Market Study Thai - Cambodian Market Ban Khao Din Sa Kaeo Province.

สุมนภาญจน์ ชินฮาต¹

บทคัดย่อ

ตลาดลานคำชุมชนบ้านเขาดินเป็นจุดผ่อนปรนไทย - กัมพูชา การดำเนินการค้าในดินแดนประเทศไทยโดยมีการค้าที่สร้างคุณภาพชีวิตของผู้คนในบริเวณตลาดที่ได้จากการค้าและธุรกิจต่างๆ จึงเป็นประเด็นเรื่องสุขภาวะของสิ่งแวดล้อม สุขภาพ สังคมและวัฒนธรรมที่เกิดปฏิสัมพันธ์ทางสังคมโดยให้ความสำคัญไปในทิศทางของการค้าเป็นหลัก โดยกำหนดวัตถุประสงค์ในการศึกษา 1) เพื่อศึกษาความเป็นมาของพื้นที่และการดำเนินการจัดตั้งตลาดลานคำชุมชนบ้านเขาดินโดยเป็นจุดผ่อนปรนไทย - กัมพูชา 2) เพื่อศึกษาศักยภาพการพัฒนาระบบสุขภาวะในการดำเนินการของตลาดลานคำชุมชนบ้านเขาดิน ตามมาตรฐานกรมอนามัย

วิจัยพบว่า ประวัติความเป็นมาตลาดลานคำชุมชนบ้านเขาดินเกิดจากการรวมตัวของชาวบ้านบ้านเขาดินเพียงไม่กี่ราย เริ่มจากนำสินค้าภายในท้องถิ่นมาแลกเปลี่ยนซื้อขายกับชาวบ้านชาวกัมพูชา เริ่มต้นประมาณ พ.ศ. 2539 จากนั้นได้พัฒนาอย่างต่อเนื่องจนมาเป็นตลาดลานคำชุมชน ตามนโยบายการประกาศช่วงสมัยของพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ใช้แนวทาง “เปลี่ยนสนามรบเป็นสนามการค้าชายแดน” ตลาดอยู่ภายใต้การรับผิดชอบของเทศบาลตำบลคลองหาด โดยเริ่มใช้นโยบายตลาดสดนำซื้อ ตามมาตรฐานพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 เป็นความ

---

1 ผลงานชิ้นนี้เป็นผลงานภาคนิพนธ์จากนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาการจัดการภูมิสังคม วิทยาลัยโพธิวิชชาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สาขาการจัดการภูมิสังคม โดยมีอาจารย์ ดร.มนศักดิ์ มหิงษ์ เป็นที่ปรึกษาภาคนิพนธ์

ร่วมมือจากทุกฝ่ายให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน พบว่า ตลาดลานการค้าชายแดนมี
 สุขลักษณะตามมาตรฐานกำหนด 7 ข้อ โดยต้องปรับปรุง 6 ข้อ ด้านความปลอดภัย
 อาหารและการคุ้มครองผู้บริโภคมี 8 ข้อ สิ่ง que เทศบาลตำบลคลองหาดต้องปรับปรุง
 7 ข้อ และเตรียมรับนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นพร้อมยกระดับความรู้ผู้ค้าให้เป็นตลาดสด
 นำชื่อในการเข้าร่วมประชาคมอาเซียน

คำสำคัญ: ตลาดชายแดน, จุดผ่อนปรน, ตลาดไทยและกัมพูชา, จังหวัดสระแก้ว

Abstract

The Khao Din Community Trade Market is a Thai-Cambodian relief point. The trading has created the quality of life to people in the commercial and business markets. It also affected a matter of environment, health, social and cultural health of which social interaction is focused on direction of trade. The objectives of research are 1) to study background of the area and establishment of a community trading market of Ban Khao Din at Thai-Cambodian relief point. 2) to study potentiality of hygienic development on community trading market of Ban Khao Din based on the standard of the Department of Health.

The research is found out that the background of the commercial market of Khao Din came from gathering of a few villagers of Baan Khao Din which was started from exchanging local products with Cambodian people in the year 2539. Then, it has continuously developed into a commercial trading community according to the government policy of General Chatchai Chunhavan of changing “the battlefield into a trading field”. This market is under the responsibility of the Khlong Hat Municipal District by applying policy of fresh product attracting market in accordance with the standard of the Public Health Act Year 1992 with

the co-operation from all parties to make it up to the standard. It was found out that the hygienic of Khao Din Community Trade Market was in accordance with 7 standards, needed adjustment on 6 points of food safety and consumer protection, needed adjustment on 7 points from Khlong Hat Municipal District, and it should be ready to receive more ASEAN tourists including upgrade knowledge of trader to fresh product attractive market.

Keyword: border trade sources, relief point, Thailand and Cambodia market, Sa Kaeo Province

ความสำคัญ

ตลาดลานค้าชุมชนบ้านเขาดิน (จุดผ่อนปรนไทย - กัมพูชา) เป็นลักษณะตลาดสดที่กำลังมีสภาพตลาดไม่ถูกสุขลักษณะ เนื่องจากช่วงระยะแรกชาวบ้านบริหารจัดการกันเอง ภายหลังชาวบ้านได้มอบตลาดให้ทางเทศบาลตำบลคลองหาดเป็นผู้ดูแลบริหารจัดการ ประกอบกับตลาดลานค้าชุมชนบ้านเขาดิน เป็นตลาดที่ทำการค้าระหว่างประเทศไทยและราชอาณาจักรกัมพูชา มักพบปัญหาในการจัดระเบียบตลาดที่ไม่ได้มาตรฐานถูกสุขลักษณะสากล โดยเป็นผลจากการเดินทางข้ามไปมาของผู้คนทั้งสองดินแดนเป็นผลด้วยวัฒนธรรม ภาษา และวิถีการดำเนินที่แตกต่างกันระหว่าง 2 ประเทศ รวมถึงระบบการบริหารจัดการของเจ้าของตลาดซึ่งต้องการควบคุมให้เป็นพื้นที่ไม่เสี่ยงต่อการเกิดโรคระบาด

ผลกระทบจากตลาดที่ไม่ถูกสุขลักษณะก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย ซึ่งอาจก่อให้เกิดการเจ็บป่วยด้วยโรคติดต่อทางเดินอาหารและทางน้ำได้ อันเกิดจากความสกปรกของตลาดที่มีสภาพการสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมที่ไม่ถูกต้องหรือไม่ถูกสุขลักษณะ หรือเกิดจากการสัมผัสโดยตรงของผู้ซื้อและขายในตลาดสด จนเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของสัตว์ แมลงนำโรคและกลายเป็นแหล่งแพร่เชื้อโรคเข้าสู่ผู้บริโภค จากปัญหาดังกล่าวจึงทำให้รัฐบาลกำหนดนโยบาย การส่งเสริมให้ประชาชนมีสุขภาพดี รับประทานอาหารที่ปราศจากสารปนเปื้อนของเชื้อโรคและสารพิษตกค้างในอาหาร

ที่เกินมาตรฐาน ภายใต้โครงการอาหารปลอดภัย โดยกรมอนามัยจึงได้ทำโครงการตลาดสดน่าซื้อ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 โดยกำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานตลาดสดน่าซื้อ 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม 2) ด้านความปลอดภัยของอาหาร และ 3) ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค เมื่อเจ้าของตลาดที่เข้าร่วมโครงการฯ สามารถปรับปรุงพัฒนาตลาดได้ตามหลักเกณฑ์ จะได้รับป้ายรับรองตลาดสด น่าซื้อ ซึ่งมีมาตรฐาน 2 ระดับ คือ ระดับดี (3 ดาว) และ ระดับดีมาก (5 ดาว) รวมถึงการให้อำนาจแก่ราชการส่วนท้องถิ่นในการออกข้อกำหนดท้องถิ่น เพื่อควบคุมกิจการตลาดในพื้นที่ และบังคับให้เจ้าของตลาดต้องขออนุญาตประกอบกิจการตลาดต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในข้อ กำหนดของท้องถิ่นโดยอาศัยพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 หมวด 8 มาตรา 34 ถึงมาตรา 37 (สำนักสุขาภิบาลอาหารและน้ำ. คู่มือตลาดสด น่าซื้อ. 2556: 2-3.)

จากปัญหาข้างต้น การวิจัยสุขภาวะของตลาดลานคำชุมชนบ้านเขาดิน บริเวณจุดผ่อนปรนไทย - กัมพูชา เพื่อพัฒนาให้มีมาตรฐานถูกสุขลักษณะที่ดี ดังนั้นงานวิจัยในครั้งนี้ จึงเป็นการศึกษาความเปลี่ยนแปลงไปสู่การพัฒนาวิถีชีวิตโดยการคำชุมชนบ้านเขาดิน ให้เป็นตลาดสดน่าซื้อ ภายใต้โครงการตลาดสดน่าซื้อโดยกรมอนามัย และการพัฒนาร่วมมือประชาคมเศรษฐกิจพิเศษร่วมกัน 2 ดินแดน

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเป็นมาของพื้นที่และการดำเนินการจัดตั้งตลาดลานคำชุมชนบ้านเขาดินโดยเป็นจุดผ่อนปรนไทย - กัมพูชา
2. เพื่อศึกษาศักยภาพการพัฒนาระบบสุขภาวะของการดำเนินการของตลาดลานคำชุมชนบ้านเขาดิน ตามมาตรฐานกรมอนามัย

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การศึกษาภาคสำคัญที่ขึ้นอยู่กับบริบทสังคมและวัฒนธรรมร่วมกันเพื่อทำการค้าภายในพื้นที่จำกัด ซึ่งเป็นกลไกการเกิดขึ้นของธุรกิจหลายระดับ การพัฒนาตลาดลานคำชุมชนบ้านเขาดิน (จุดผ่อนปรนไทย - กัมพูชา) เป็นตลาดสดน่าซื้อ ต้อง

อาศัยแนวคิดผู้นำการเปลี่ยนแปลง ระเบียบกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุขในการประกาศการควบคุมโรค มีการกำหนดนโยบายการพัฒนาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาการดำเนินการตั้งงบประมาณที่เพียงพอในการพัฒนา และการทำให้บุคคลภายในตลาดและในหน่วยงานมีส่วนร่วมในการพัฒนาร่วมกัน (ผลประโยชน์ร่วมที่มากกว่าการมองเรื่องรายได้ ให้พิจารณาสุขภาพมากขึ้น) รวมถึงการศึกษาแนวโน้มทางการตลาด เพื่อประกอบการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

วิธีการดำเนินการ

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ กลุ่มผู้ประกอบการ และพ่อค้าแม่ค้าภายในตลาดลานค้าชุมชนบ้านเขาดิน อำเภอคลองหาด จังหวัดสระแก้ว ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 30 คน ประกอบด้วยนายกเทศมนตรีตำบลคลองหาด รองนายกเทศมนตรีตำบลคลองหาด ปลัดเทศบาลตำบลคลองหาด ผู้ทำการค้าขายตั้งแต่ พ.ศ. 2539 - ปัจจุบัน จำนวน 50 คน ซึ่งใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (Depth Interview) และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participation Observation) ให้ได้มาซึ่งข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้จากการทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หนังสือและข้อมูลจากเว็บไซต์

2) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้จากการเข้าศึกษาในพื้นที่ และเก็บข้อมูลจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์นายกเทศมนตรีตำบลคลองหาด รองนายกเทศมนตรีตำบลคลองหาด ปลัดเทศบาลตำบลคลองหาด พ่อค้าแม่ค้าที่เข้ามาทำการค้าขายเริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2539 ภายในตลาดลานค้าชุมชนบ้านเขาดิน และบุคคลอื่นๆ เพิ่มเติมที่นอกเหนือกับการคัดเลือกแบบเจาะจงรวมถึงการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Method) ในเรื่อง 1) เพื่อศึกษาความเป็นมาของพื้นที่และการดำเนินการจัดตั้งตลาดลานค้าชุมชนบ้านเขาดิน โดยเป็นจุดผ่อนปรนไทย - กัมพูชา 2) เพื่อศึกษาศักยภาพการพัฒนากระบวนการพัฒนาของการดำเนินการของตลาดลานค้าชุมชนบ้านเขาดิน ตามมาตรฐานกรมอนามัย และนำผลการวิเคราะห์ที่ได้กลับไปให้เทศบาลตำบลคลองหาดช่วยตรวจสอบ รายงานผลการวิจัย

ผลการศึกษา

ประวัติความเป็นมาของตลาดลานค้าชุมชนบ้านเขาดิน

การค้าภายในตลาดลานค้าชุมชนบ้านเขาดินแห่งนี้เริ่มจากการรวมตัวของกลุ่มชาวบ้านภายในชุมชนบ้านเขาดิน ในเขตอำเภอคลองหาดเพียงไม่กี่ราย รวมตัวกันเพื่อหาบเร่ขายสินค้าและแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างชาวบ้านพรมแดนไทย เช่น อำเภอคลองหาดและชาวบ้านพรมแดนกัมพูชา อำเภอสำเภาลูญ จังหวัดพระตะบอง สถานที่ค้าขายในขณะนั้นยังไม่ได้มีลักษณะตลาด แต่เป็นแบบใครมีอะไรก็นำมาขายกันในตอนเช้า และขายอยู่บริเวณริมลำคลอง เบื้องต้นนั้นเป็นการค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้าในท้องถิ่น สินค้าที่นำมาขายส่วนใหญ่เป็นผลิตผลทางการเกษตรที่ปลูกกันเองจากในครัวเรือนและจากไร่ จำพวก พักทอง เผือก ฝัก มะละกอ และแตงกวา เป็นต้น

ประมาณปี พ.ศ. 2539 กิจกรรมการค้าเริ่มคึกคักมากขึ้นไม่เพียงแต่คนภายในชุมชนบ้านเขาดินจะขายสินค้ากันเองเท่านั้น แต่ยังมีคนจากชุมชนอื่นที่อยู่ภายในเขตอำเภอคลองหาด เริ่มนำสินค้ามาขายที่ตลาดด้วย และเริ่มมีพื้นที่ขายอย่างชัดเจน ไม่ได้ขายอยู่ริมคลองอีกต่อไป แต่ย้ายมาขายในบริเวณที่เป็นตลาดปัจจุบันเกิดการขยายเป็นการค้าระดับชุมชนมีจัดการสร้างอาคาร ลานจอดรถ ห้องน้ำ ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา สร้างเป็นตลาดเป็นกิจจะลักษณะ โดยสิ่งปลูกสร้างอาคารส่วนใหญ่เป็นของเก่าแก่จากตลาดโรงเกลือมาสร้างอาคารไว้สำหรับให้แม่ค้าพ่อค้าทั้งชาวฝั่งไทยและกัมพูชาได้เข้าขายของ การค้าขาย ณ จุดนี้จึงถือเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างท้องถิ่นทั้งสองประเทศได้เป็นอย่างดีตามนโยบายสมัยคณะรัฐบาล พลเอก

ชาติชาย ชุณหะวัณ ที่ได้ประกาศนโยบายเปลี่ยนสนามรบเป็นสนามการค้า ซึ่งในอดีตพื้นที่บริเวณตลาดลานค้าชุมชนบ้านเขาดินได้นั้น แต่เดิมเคยเป็นพื้นที่ของกองกำลังทหารบูรพาจังหวัดสระแก้ว ที่ได้ขอใช้พื้นที่ในแถบบริเวณคลองหาดทั้งหมดนี้ใช้ทำประโยชน์เป็นพื้นที่สนามรบและจัดตั้งเป็นหมู่บ้านป้องกันตนเอง เสริมสร้างความมั่นคงตามแนวชายแดนบ้านเขาดิน ซึ่งกองกำลังทหารบูรพาได้แบ่งพื้นที่จำนวนส่วนหนึ่งให้กับชุมชนสร้างเป็นตลาดชุมชน เพื่อเสริมสร้างรายได้ ความมั่นคงในชีวิตให้กับคนในชุมชน

หลังจากที่ชุมชนปรับเปลี่ยนพื้นที่สร้างเป็นตลาดลานค้าชุมชนบ้านเขาดินได้ไม่นาน มีผู้นำสินค้าเข้ามาค้าขายเป็นจำนวนมาก มีทั้งสินค้าที่เป็นของชาวฝั่งไทยและสินค้าที่เป็นของชาวฝั่งกัมพูชา ได้แก่ พ้อค้าแม่ค้าโชนเนื้อสัตว์ จำพวก หมู ปลา ไก่ โชนผัก โชนผลไม้ โชนเสื้อผ้า โชนผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร รวมถึงของหนีภาษี จำพวก บุหรี่ เป็นต้น ทำให้เกิดปัญหาด้านการบริหารจัดการ ด้านความมั่นคงของชาติ เป็นเหตุทำให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสระแก้วและผู้ว่าราชการจังหวัดพระตะบอง แห่งราชอาณาจักรกัมพูชาจัดการประชุมหาข้อตกลง ถึงการกำหนดกฎระเบียบระบบการค้าขายภายในตลาดให้มีประสิทธิภาพที่ดีขึ้น โดยการประชุมในครั้งนั้นได้มี นายภูษงค์ รุ่งโรจน์ ผู้ว่าราชการจังหวัดสระแก้ว (ผู้นำฝ่ายไทย) และนายอุง ซามี ผู้ว่าราชการจังหวัดพระตะบอง (ผู้นำฝ่ายราชอาณาจักรกัมพูชา) ร่วมประชุมกัน เพื่อหาข้อตกลงถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และได้มีการประกาศใช้ข้อตกลงดังกล่าว เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2541 และในวันเดียวกันได้ทำการเปิดพื้นที่บริเวณตลาดลานค้าชุมชนบ้านเขาดินเป็นจุดผ่อนปรนนับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

เมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 2541 เทศบาลตำบลคลองหาดได้รับมอบตลาดลานการค้าชุมชนบ้านเขาดิน จากชุมชนและอำเภอคลองหาด ตามกฎหมายที่ว่าด้วยหากชุมชนหรือผู้ประกอบการตลาดสร้างตลาด บริหารตลาดการค้าชายแดนครบวาระ 3 ปีแล้วต้องโอนกรรมสิทธิ์ทรัพย์สินดังกล่าวนั้นให้กับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเป็นผู้บริหารจัดการแทน ส่วนผู้ประกอบการที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินเดิมจะมีฐานะเป็นผู้เช่าเท่านั้น เมื่อทางเทศบาลตำบลคลองหาดได้รับมอบตลาดลานค้าชุมชนบ้านเขาดิน จากชุมชนและอำเภอคลองหาดแล้ว ได้มีการขอใช้พื้นที่จากกองกำลังทหารบูรพาและ

กรมป่าไม้ เพื่อขอทำแผนที่แยกเป็นตลาดลานค้าชุมชนบ้านเขาหินโดยเฉพาะ และเทศบาลตำบลคลองหาดได้รับอนุญาตจากกรมป่าไม้ให้ใช้พื้นที่จำนวน 50 ไร่ เป็นตลาดลานการค้าชุมชนบ้านเขาหิน เมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2551

ปัจจุบันเทศบาลตำบลคลองหาดได้บริหารจัดการ โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมและพัฒนาให้เจริญเติบโต สร้างรายได้ให้กับชุมชนและท้องถิ่น มีผู้ประกอบการทั้งชาวไทยและชาวกัมพูชา มาติดต่อค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้าจำนวนมาก โดยเฉพาะปกติจะมีผู้มาติดต่อค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้าวันละ 1,500 - 2,000 คน มีเงินหมุนเวียนแลกเปลี่ยนเฉลี่ยวันละ 5,000,000 - 6,000,000 บาท ซึ่งถ้าเป็นช่วงเทศกาลวันหยุดและฤดูกาลพืชผลผลิตทางการเกษตรออก จะมีผู้มาติดต่อค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้าจำนวนมากถึง 2,000 - 3,000 คนต่อวัน มีเงินหมุนเวียนแลกเปลี่ยนเฉลี่ยวันละ 6,000,000 - 7,000,000 บาท ซึ่งถือว่าตลาดร้านค้าชุมชนบ้านเขาหิน เป็นแหล่งเศรษฐกิจที่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สร้างรายได้และสร้างอาชีพให้แก่ชุมชนได้เป็นอย่างดี

สภาพโดยรวมของตลาดลานค้าชุมชนบ้านเขาหิน

ตลาดลานการค้าชุมชนบ้านเขาหินประกอบด้วยพื้นที่ 7 ส่วน คือ ส่วนโซนเสื้อผ้าประมาณ 20 ร้าน โซนผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรประมาณ 7 ร้าน โซนเนื้อสัตว์จำพวกร้านขายหมูประมาณ 25 ร้าน ร้านขายไก่ 2 ร้าน ร้านขายปลาประมาณ 15 ร้าน ร้านขายเนื้อวัว 1 ร้าน โซนผักประมาณ 40 ร้าน โซนผลไม้ประมาณ 30 ร้าน และร้านขายของชำประมาณ 10 ร้าน ตลาดแห่งนี้จะเริ่มเปิดให้บรรดาเหล่าพ่อค้าแม่ค้าเข้าทำการค้าขายตั้งแต่เวลา 05.30 น. โดยเจ้าหน้าที่ทหารพรานที่ประจำอยู่ด้านบูรพาจะเป็นผู้ให้สัญญาณไฟในการเข้าค้าขายได้ วัฒนธรรมการค้าขายสินค้า ณ ตลาดแห่งนี้ในยามเช้ามีดจะใช้ไฟฉายในการเลือกซื้อของระหว่างกัน เมื่อรถสินค้าเข้าไปถึงในตลาด บรรดาเหล่าพ่อค้าแม่ค้ากัมพูชาจะพากันวิ่งมาดูสินค้าที่รถ บ้างก็วิ่งมากระโดดขึ้นรถเพื่อส่องไฟดูสินค้า เมื่อเห็นสินค้าที่ถูกใจจะทำการหยิบจองสินค้านั้นทันที เพื่อมาดูสินค้าของตนเอง หลังจากนั้นจะเป็นการต่อรองราคาสินค้า เมื่อราคาอยู่ในจุดที่ทั้งสองฝ่ายยอมรับกันได้ก็ตกลงทำการซื้อขาย โดยพื้นเพของตลาดพ่อค้าแม่ค้า

ชาวไทยจะนำสินค้ามาขายให้ชาวกัมพูชาซื้อต่อและนำไปจัดแผงขาย ถ้าสินค้ายังขายไม่หมดพ่อค้าแม่ค้าชาวไทยก็จะขายต่อยังท้ายรถของตนเอง กล่าวง่ายๆ คือ คนไทยเป็นผู้ส่งสินค้า แต่ชาวกัมพูชาเป็นผู้ขายสินค้า หรือในอีกกรณีหนึ่งชาวไทยเป็นผู้ขายเอง โดยเสียค่าเช่าแผงวันละ 30 บาท ส่วนอาคารเช่าเสียจ่ายเป็นรายเดือนเดือนละ 3,600 บาท สำหรับผู้มาใช้บริการภายในตลาด ตลาดจะเปิดให้ผู้ซื้อเลือกซื้อของได้ตั้งแต่เวลา 06.00 น. เป็นต้นไป

ที่มาของสินค้าและผู้ค้า

สำหรับสินค้าภายในตลาดแห่งนี้ ถ้าเป็นสินค้าประเภทเนื้อสัตว์อย่างเนื้อหมูจะมาจากฟาร์มหมูจังหวัดชลบุรีมีทั้งขนาดเล็ก (ลูกหมู) หมูอ่อนขนาด 60 - 80 กิโลกรัม และหมูแก่ขนาด 100 กิโลกรัมขึ้นไป ส่วนใหญ่จะเป็นหมูพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์บ้างก็เป็นหมูเนื้อดี หมูตกเกรดในที่นี้ไม่ได้หมายถึงไม่ได้มาตรฐานในการเข้าโรงเชือด แต่เป็นหมูพิการที่เกิดจากอุบัติเหตุในขณะที่กินนม กินอาหาร หรือเป็นหมูแคะที่ไม่สามารถเลี้ยงให้โตได้อีก ประเภทไกรรับมาจากตลาดไท ส่วนประเภทปลา มีมาจาก 2 พื้นที่คือ ปลาที่มาจากฝั่งไทย จำพวก ปลานิล ปลาสร้อย ปลาดุก ซึ่งมาจากจังหวัดฉะเชิงเทรา ส่วนปลาน้ำจืด จำพวก ปลาช่อนเขื่อน ปลาช่อนนา ปลาเนื้ออ่อน ปลาชีวก้าว ปลากรด นั้นจะมาจากโดนเลสาบของทางฝั่งกัมพูชา สินค้าประเภทผลไม้จะมาจากตลาดไทเสียส่วนมาก ส่วนน้อยที่มาจากผลผลิตในท้องถิ่นอย่างลำไย (ของไทย) และมะม่วงแก้ว ขม้น (ของกัมพูชา) ถ้าเป็นสับปะรดและแตงโมนั้นจะมาจากทางชลบุรี ประเภทผักสดของตลาดแห่งนี้จะมาจากท้องถิ่นภายในพื้นที่ในเขตอำเภอคลองหาดเสียส่วนมาก รองลงมาจากตำบลศาลาลำดวน จังหวัดสระแก้ว และสุดท้ายผัก จำพวก แครอท (Carrot) กะหล่ำม่วง บ็อคโคลี่ (Broccoli) หัวหอมใหญ่ พริกหวาน เป็นต้น จะส่งพิเศษมาจากตลาดไทและสี่มุมเมือง ส่วนประเภทเสื้อผ้าจะรับมาจากประตูน้ำ อุนสาวรีย์ชัยสมรภูมิ และตลาดโรงเกลือ ส่วนประเภทสินค้าในบ้านขายของชำ บางส่วนแม่ค้าชาวไทยนำมาส่งให้และอีกส่วนนำมาจากกัมพูชา และประเภทสุดท้ายประเภทผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ซึ่งนำเข้าจากประเทศไทยโดยตรง โดยจะมีตัวแทนจำหน่ายสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ต่างๆ นำมาส่งให้ถึงที่

สภาพปัญหาของตลาดลานค้าชุมชนบ้านเขาดินกับเกณฑ์ตลาดสดนำซื้อ

ตลาดลานค้าชุมชนบ้านเขาดินนี้ได้เปิดให้บริการตั้งแต่ พ.ศ. 2539 สภาพตลาดมักมีความเสื่อมโทรมไปตามกาลเวลา โดยเฉพาะสภาพอาคารสิ่งก่อสร้างที่มีการใช้งานอยู่ทุกวัน นอกเหนือจากสภาพที่เสื่อมโทรมนี้แล้ว ตลาดแห่งนี้ยังต้องได้รับการปรับปรุง พัฒนาให้เจริญก้าวหน้าอีกหลายด้าน เพื่อรองรับการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจในอนาคตข้างหน้า รวมถึงนักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้บริการเมื่อถึงปี 2558 ของการเป็นประชาคมอาเซียน ประกอบกับรัฐบาลมีนโยบายให้ประเทศเป็นประเทศที่มีความปลอดภัยด้านอาหารเข้าสู่มาตรฐานระดับสากล และเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลกระทรวงสาธารณสุข กรมอนามัยจึงได้จัดทำโครงการตลาดสดนำซื้อตั้งแต่ พ.ศ. 2545 ต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันโดยกำหนดรูปแบบการดำเนินงานแบบบูรณาการหลายๆ หน่วยเข้าด้วยกัน และบูรณาการองค์ความรู้ส่งเสริมให้มีความร่วมมือเป็นเครือข่ายทุกภาคส่วนและตั้งเป้าหมายการพัฒนาตลาดสดประเภทที่ 1 ทั่วประเทศทุกแห่งทั้งภาครัฐและเอกชนต้องผ่านเกณฑ์ตลาดสดนำซื้อขั้นพื้นฐาน 100% และผ่านเกณฑ์ตลาดสดนำซื้อระดับดีและดีมาก จึงมีผลทำให้องค์กรทุกองค์กรที่มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลตลาด ต้องนำหลักเกณฑ์ของเทศบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาประกอบการร่างเทศบัญญัติประจำองค์กร ว่าด้วยเรื่อง “ตลาด” เทศบาลตำบลคลองหาดก็เช่นเดียวกันที่มีการนำหลักเกณฑ์ของเทศบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาประกอบการร่างเทศบัญญัติประจำเทศบาล หากจำแนกประเภทสภาพปัญหาตามเกณฑ์ของตลาดสดนำซื้อ สภาพปัญหาภายในตลาดลานค้าชุมชนบ้านเขาดินจะถูกจำแนกสภาพปัญหาตามเกณฑ์ตลาดสดนำซื้อ 3 ด้าน คือ ด้านสุขลักษณะทั่วไป ด้านการจัดการสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม และด้านความปลอดภัยอาหารและการคุ้มครองผู้บริโภคแต่ละด้านมีสภาพปัญหา ดังนี้

ภาพปัญหาด้านสุขลักษณะทั่วไป

สภาพปัญหาด้านสุขลักษณะทั่วไปมี 7 ข้อ จากการศึกษาตามแนวทางของไชย์วัฒน์ ศุภกิจวัฒนา. (2553) ประกอบด้วย 1) โครงสร้างอาคาร พื้นและหลังคาของตลาด 2) แสงสว่างภายในตลาด 3) น้ำดื่มและน้ำใช้ 4) การจัดวางสินค้า วัสดุอุปกรณ์

5) การบำรุง ปรับปรุงโครงสร้างอาคาร 6) เครื่องมือเครื่องใช้ในการดับเพลิง 7) สถานที่จอดรถ จากการที่ผู้ศึกษาได้ไปสัมผัสตลาดลานค้าชุมชนบ้านเขาหิน จากการพูดคุย สัมภาษณ์บรรดาพ่อค้าแม่ค้าภายในตลาด รวมถึงการสังเกตจากตัวผู้ศึกษาเอง พบว่า ทั้ง 7 ข้อ มีสภาพปัญหา ดังนี้

ข้อที่ 1 โครงสร้างอาคาร หลังคาและพื้นของตลาด พบว่าด้านโครงสร้างอาคารและหลังคามีโครงสร้างที่แข็งแรงถาวร มีความมั่นคงดี สภาพพื้นตลาดยังคงจะพัฒนา โดย นายเปลี่ยะ ไตวฮา (2557: สัมภาษณ์) กล่าวว่า “...ขายปลาหลายปี เวลาบริการทำปลาสดให้ลูกค้าก็ทำที่พื้นที่แผงขาย บางครั้งไม่มีเวลาทำความสะอาด อาจจะมีเศษเกล็ดปลา เนื้อปลา ราดน้ำทำความสะอาด ถ้าต้องขัดพื้นตลอดเวลาไม่สามารถทำได้ เพราะพื้นที่ตั้งวางเป็นหลุมไม่ราบเรียบ จำหน่ายเรียบร้อยแล้วต้องกลับไปล้างสินค้าที่ฝั่งก้มพูซาต่อ และต้องเลยกลับบ้านพักผ่อน...”

ใจ โคนกระโทก (2557: สัมภาษณ์) กล่าวว่า “...พื้นตลาดที่นี่มีความสกปรก โดยเฉพาะพื้นตลาดบริเวณแผงขายเนื้อสัตว์ แผงขายปลาสด พื้นที่ดังกล่าวจะมีความชื้น ด้วยการทิ้งน้ำชะล้าง ทำให้เกิดน้ำทิ้งน้ำขัง เศษตกค้างจากซากสัตว์จะก่อให้เกิดกลิ่นเหม็น นำเสนอให้ขัดทำความสะอาดเป็นพิเศษ...”

พรชัย สร้อยนาค (2557: สัมภาษณ์) กล่าวว่า “...พื้นตลาดควรดำเนินการสร้างพื้นที่ด้วยการลาดซีเมนต์ทั้งหมด เมื่อเข้าฤดูฝนจะเป็นปัญหาเกือบทุกร้านค้า...”

ข้อที่ 2 แสงสว่างภายในตลาด มีจุดให้บริการแสงสว่างจำนวนไม่เพียงพอต่อผู้ใช้บริการ

ประสงค์ ภูไกรราช (2557: สัมภาษณ์) กล่าวว่า “...แสงสว่างภายในตลาดไม่เพียงพอ และมีน้อยเกินไป เกิดปัญหาเวลาขายของช่วงเข้ามีมืด ระยะเวลาตีห้าถึงหกโมงเช้า เกิดความลำบากหลายประการไม่สามารถให้ลูกค้าเห็นสินค้าได้ตลอด และกลัวการหยิบฉวยสินค้าจากผู้ไม่หวังดีแฝงตัวเข้ามา...”

ข้อที่ 3 น้ำดื่มและน้ำใช้มีปริมาณไม่เพียงพอกับการใช้ประโยชน์ และไม่เป็นที่ร่มใ้ร่มบู่ไว้ในเทศบัญญัติว่าด้วยเรื่องตลาด หมวด 2 ข้อ 8 ความว่า ต้องจัดให้มีน้ำประปาหรือน้ำสะอาดแบบระบบท่ออย่างเพียงพอ สำหรับล้างสินค้าหรือล้างมือ

โดยต้องจัดให้มีที่ล้างสินค้าอาหารสดอย่างน้อย 1 จุดต่อทุกๆ 30 แผง โดยเฉพาะของ 30 แผง ถ้าเกิน 15 แผงให้ถือเป็น 30 แผง และในแต่ละจุดจะต้องมีก๊อกน้ำไม่น้อยกว่า 3 บริเวณ แต่สำหรับแผงขายอาหารสดจากสัตว์ชำแหละ หรือแผงจำหน่ายอาหาร ต้องมีก๊อกน้ำประจำแผง และมีการวางท่อในลักษณะที่ปลอดภัย ไม่เกิดการปนเปื้อนจากน้ำโสโครก ไม่ติดและทับกับท่ออุจจาระ และจะต้องจัดให้มีที่เก็บสำรองน้ำให้มีปริมาณที่เพียงพออย่างน้อย 5 ลูกบาศก์เมตรต่อจำนวนแผงอาหารสดทุก 100 แผง เศษของ 100 แผง ถ้าเกิน 50 แผงให้ถือเป็น 100 แผง และสะดวกต่อการใช้

บทปี บุระณะ (2557: สัมภาษณ์) กล่าวถึง “...ที่ตลาดมีถังกักเก็บน้ำ การเดินระบบน้ำภายในตลาด แต่ไม่พอกับผู้ใช้ที่ส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการ รวมไปถึงการบริการให้ลูกค้าได้ชำระล้างมือ...”

ข้อที่ 4 การจัดวางสินค้า สิ่งของ วัสดุอุปกรณ์ตลาดลานค้าชุมชนบ้านเขาดินกับการจัดหมวดหมู่และระบบ เพื่อความสะดวกในการเลือกซื้อของ

สุชาติ พรพะไม้ (2557: สัมภาษณ์) กล่าวว่า “...สิ่งที่ตลาดนี้ต้องปรับปรุงมากที่สุด คือ การจัดระเบียบแผงขายสินค้าให้เป็นระบบ สินค้าไม่ควรปะปนกัน โดยเฉพาะการจัดระบบพ่อค้าแม่ค้าทั้งรายเก่ารายใหม่โดยแบ่งพื้นที่ให้เป็นสัดส่วน เพื่อป้องกันการแย่งชิงพื้นที่...”

แหวน ตรีอ่อน (2557: สัมภาษณ์) กล่าวถึง “...ร้านขายของไม่แยกเป็นสัดส่วน เห็นว่าขายปนกันหมด ร้านของชำ ร้านรองเท้า ร้านผักทำให้การจำหน่ายและการค้นหาสินค้าไม่พบตามที่ต้องการและทางเดินภายในควรปรับปรุงให้ผู้ซื้อเดินได้สะดวกขึ้น...”

ข้อที่ 5 การบำรุง ปรับปรุงโครงสร้างอาคาร ปัจจุบันทางเทศบาลมีนโยบายการสร้างอาคารสำหรับผู้ค้าจำหน่ายสินค้าภายในอาคาร การสร้างอาคารเพื่อรองรับและปรับปรุงพื้นที่ตลาดใหม่ เพื่อให้มีความสะดวกในการซื้อขายสินค้าที่ถูกสุขลักษณะอนามัย

เชิงโก สวยาย (2557: สัมภาษณ์) เป็นผู้อยู่ในพื้นที่ศึกษาได้อธิบายว่า “...ที่ตลาดมีการปรับปรุงเรื่อยๆ ทั้งพื้นที่ขายของเพิ่ม สร้างอาคารขายของเพิ่ม พออาคาร

สร้างเสร็จ ผมก็รีบไปจองแผงขายไว้เลย แต่เรายังไม่ได้เข้าไปขายในอาคาร เพราะมันมีปัญหาเรื่องแผงขายของมันมีพื้นที่น้อย ไม่ลงตัวกับของที่ขาย และจำนวนแม่ค้าพ่อค้า...”

ข้อที่ 6 เครื่องมือเครื่องใช้ในการดับเพลิง ซึ่งควรเตรียมรับความเสี่ยงกับการเกิดอัคคีภัยโดยระวางป้องกันติดตั้งอุปกรณ์ที่อยู่ในพื้นที่ตลาด มองเห็นได้ชัด และการติดตั้งกล่องวงจรปิดให้ทั่วบริเวณ ซึ่งขณะนี้ได้ดำเนินการพัฒนาและอยู่ระหว่างการติดตั้งเพิ่มเติม

ข้อที่ 7 สถานที่จอดรถ ณ ที่ตลาดชุมชนบ้านเขาดิน เพียงพอต่อการรองรับผู้มาใช้บริการ

ดังนั้นการวิจัยในการศึกษาพื้นที่กับการจัดการของตลาดลานค้าบ้านเขาดินพบว่า สภาพปัญหาด้านสุขลักษณะทั่วไปมี 7 ข้อ ตามมาตรฐานด้านสุขอนามัยในการดำเนินการเกี่ยวกับการตั้งตลาดสด ส่งผลให้น้ำเสนอเชิงพื้นที่ต่อเทศบาลตำบลลงหาดต้องพัฒนาให้เป็นตลาดสดน่าซื้อประกอบด้วย 1) โครงสร้างอาคาร พื้นและหลังคาของตลาด 2) แสงสว่างภายในตลาด 3) น้ำดื่มและน้ำใช้ 4) การจัดวางสินค้า สิ่งของวัสดุอุปกรณ์ 5) การบำรุง ปรับปรุงโครงสร้างอาคาร 6) เครื่องมือเครื่องใช้ในการดับเพลิง และสิ่งที่ไม่ต้องปรับปรุง แต่ในอนาคตอาจต้องมีการพัฒนาหรือขยายเพิ่มเติมหากมีประชากรเข้าท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นนั้นก็ข้อที่ 7 ในเรื่องของสถานที่จอดรถ

แนวโน้มการพัฒนาตลาดลานค้าชุมชนบ้านเขาดิน ให้เป็นตลาดมาตรฐานจากการวิเคราะห์ปัจจัยที่สำคัญ

จากสภาพปัญหาด้านความปลอดภัยอาหารและการคุ้มครองผู้บริโภคมี 8 ข้อ จากการศึกษาตามหลักการของ สวท ศิลปะระยะ (2549) พบว่า สิ่งที่เทศบาลตำบลลงหาดต้องปรับปรุงเพื่อพัฒนาตลาดให้เป็นตลาดสดน่าซื้อให้ได้นั้นต้องมีการปรับปรุง ด้วยกันทั้งหมด 7 ข้อ ประกอบด้วย 1) ตาซึ่งกลางมาตรฐานสำหรับบริการ 2) ที่วางอาหารสดและอาหารแห้ง 3) บ้ายติดราคาสินค้าและแผงขาย 4) การแต่งกายของผู้ขาย - ผู้ช่วยขายสินค้า 5) บอร์ดให้ความรู้แก่ผู้บริโภค 6) จัดจุดทดสอบสาร

ปนเปื้อนที่เป็นอันตราย 7) กล้องแสดงความคิดเห็น ให้ได้มาตรฐานและเป็นไปตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ที่ทางเทศบาลตำบลคลองหาดได้ร่างไว้ว่าด้วยเรื่อง “ตลาด และสิ่งที่ไม่ต้องปรับปรุง แต่ในอนาคตอาจต้องมีการพัฒนาเรื่องการเพิ่มเติม หากมีประชากรเข้าท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นนั้นก็ข้อที่ 8 คือ การจัดโครงการฝึกอบรมผู้ขายสินค้าและผู้ช่วยขายสินค้า ให้มีความรู้รายละเอียดด้านการพัฒนาให้เป็นตลาดสดน่าซื้อ ตามพระราชบัญญัติการดังกล่าว” เพื่อเป็นประโยชน์ให้เกิดการสร้างเสริมรายได้ของประชากรในชุมชน ยกกระดับด้านสุขภาพและพละนามัยของประชาชน ตามนโยบายการเป็นตลาดสดน่าซื้อและการเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนหรือ AEC ในปี พ.ศ. 2558 เป็นต้นไป โดยเชื่อมโยงการวิเคราะห์จุดแข็งของการจัดการตลาดในพื้นที่วิจัยดังนี้

1. ด้านภาวะผู้นำ

การบริหารโดยการกำกับดูแลภายใต้ผู้นำตลาดชุมชนบ้านเขาหิน ในพื้นที่บริหารจัดการตลาดลานค้าบ้านเขาหินในปัจจุบันได้อยู่ในการการดูแลของ นายสุเทพ มากสาคร นายกเทศมนตรีตำบลคลองหาด เป็นผู้นำที่เริ่มวางวิสัยทัศน์ สร้างสรรค์ โดยเฉพาะเรื่องการนำพาตลาดลานค้าชุมชนบ้านเขาหินให้มีความเจริญก้าวหน้า ทัดเทียมตลาดโรงเกลือ พัฒนาการให้เขาสู่มาตรฐานตลาดสดน่าซื้อ และเข้าสู่นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษรวม ถึงการทำให้ประชาชนในเขตอำเภอคลองหาดมีคุณภาพชีวิตที่ดี

2. ด้านการกำหนดแผนนโยบาย

เทศบาลตำบลคลองหาดกำหนดแผนระยะยาวเพื่อการพัฒนาตลาด โดยนำมาตรฐานตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาวางโครงสร้างการบริหารจัดการ โดยมุ่งเป้าด้านสุขภาพที่ดี จากหลักการซื้อและขายสินค้าที่ได้จากตลาดลานค้าชุมชนบ้านเขาหิน เกิดรายได้ให้กับพื้นที่และประชากร และเข้าสู่นโยบายการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจการบริหารจัดการของเทศบาลตำบลคลองหาด เริ่มนโยบายเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาห้องสุขาและวางระบายน้ำเสีย รวมถึงการจัดระเบียบการจำหน่ายสินค้าที่ได้จากตลาด เพื่อความสะอาดของผู้บริโภค สร้างภาพลักษณ์ที่ดีของตลาด

โดยสอดคล้องกับแนวทาง ฌรงค์ สัจพันธ์ (2557: ออนไลน์) กล่าวถึง การที่จะจัดตั้งงบประมาณที่ดี จำเป็นต้องมีการวางแผนนโยบายที่ดีและชัดเจน เพื่อให้การจัดตั้งงบประมาณนั้นมีประสิทธิภาพที่สุด และนำไปให้หน่วยงานสามารถบรรลุผลสำเร็จหรือเป้าหมายตามแผนนโยบายที่วางไว้ได้

3. ด้านงบประมาณ

ปัจจุบันเทศบาลตำบลคลองหาดยังขาดงบประมาณที่จะนำไปใช้ต่อการพัฒนาตลาดลานค้าชุมชนบ้านเขาดินให้เป็นไปตามเทศบัญญัติเทศบาลตำบลคลองหาด พ.ศ. 2553 เนื่องจากเทศบาลตำบลคลองหาดเป็นเทศบาลขนาดเล็ก งบประมาณจึงจำกัดต่อการพัฒนาประโยชน์ในพื้นที่ ส่งผลต่อการวางแผนนโยบายปรับปรุงพัฒนาตลาดลานค้าชุมชนบ้านเขาดินมีผลกระทบต่อเนื่อง อีกทั้ง การสร้างจุดผ่อนปรน ไม่ใช่จุดผ่านแดนถาวรจึงมีผลเรื่องงบประมาณรายได้จากการจัดเก็บภาษี ไม่สามารถจัดเก็บได้

การวิจัยพบว่างบประมาณมีส่วนสำคัญอย่างมากในการพัฒนาตลาดลานค้าชุมชนบ้านเขาดินให้เป็นไปตามเทศบัญญัติเทศบาลตำบลคลองหาด พ.ศ. 2553 รวมถึงการพัฒนาตลาดลานค้าชุมชนให้เป็นตลาดสดนำซื้อ โดยสอดคล้องกับบทความของ ศุภร์ ศรีชูเมือง (2556: ออนไลน์) ที่กล่าวถึง

“...งบประมาณมีความสำคัญต่อการดำเนินงานขององค์กรและต่อการพัฒนาประเทศอย่างมาก ถ้าขาดซึ่งงบประมาณในการบริหารจัดการก็ไม่สามารถนำพองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้...” ปัจจุบันตลาดลานค้าชุมชนบ้านเขาดินได้ยกระดับเป็นจุดผ่านแดนถาวร

4. ด้านการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนเพื่อร่วมกันพัฒนาตลาด เปิดโอกาสในการสร้างการประชมอย่างมีส่วนร่วม โดยใช้การประชมสร้างความเข้าใจถึงนโยบายที่ทางเทศบาลการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ร่วมคิดตัดสินใจจะส่งผลให้บุคลากรในองค์กรเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของในกิจกรรมมากขึ้นทำให้ประสบผลสำเร็จในการพัฒนาและนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายได้

5. ด้านการตลาด

แนวโน้มทางเศรษฐกิจเรื่อง การใช้พื้นที่จุดผ่านแดนเป็นตลาดระหว่างไทย - กัมพูชา ณ ตลาดลานค้าชุมชนบ้านเขาดินมีแนวโน้มที่ดี จากความร่วมมือของผู้นำทั้งสองประเทศ ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ร่วมมือเพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของทั้งสองประเทศ ปัจจุบันอยู่ในช่วงการเจรจา ถึงข้อตกลงการแนวทางการพัฒนาตลาด โดยประเทศมีแผนกรอบความร่วมมือและความตกลงทางการค้าในรูปแบบต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มอนุภูมิภาค ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนมีส่วนช่วยส่งเสริมให้มูลค่าการค้าระหว่างกันเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยประโยชน์ที่เกิดจากส่วนหนึ่งของการค้าชายแดนส่งผลดีต่อผู้คนที่อาศัยอยู่ในบริเวณชายแดนเท่านั้น แต่ยังส่งผลต่อความร่วมมือระหว่างกันในด้านอื่นๆ มากขึ้นด้วย

สรุปผลการวิจัย

ประวัติความเป็นมาของตลาดลานค้าชุมชนบ้านเขาดิน

เริ่มก่อตั้ง ประมาณ พ.ศ. 2539 โดยชุมชนใกล้เคียงชายแดนไทยและกัมพูชา เขตอำเภอคลองหาดจากการนำของ มาแลกเปลี่ยน เป็นการขาย จากระดับเล็กจนเข้าสู่การพัฒนาการขายเป็นรูปแบบของตลาด ผลดังกล่าว เป็นเหตุให้เกิดการขยายตัวเป็นการค้าระดับชุมชน เกิดการจัดสรรการสร้างอาคาร ลานจอดรถ ห้องน้ำ ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา เป็นจุดเริ่มของการเป็นตลาดถึงปัจจุบัน สิ่งปลูกสร้างอาคารส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการรายใหญ่จากตลาดโรงเกลือได้มาลงทุน เพื่อการเช่าพื้นที่ขายของ โดยพื้นที่ทั้งสองกับการเดินทางข้ามดินแดนไปมา จึงเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างท้องถิ่นทั้งสองประเทศได้เป็นอย่างดี โดยนโยบายรัฐบาลของพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ จังหวัดสระแก้วได้อาศัยกองกำลังทหารบูรพา แบ่งพื้นที่จำนวนส่วนหนึ่งให้กับชุมชนสร้างเป็นตลาดชุมชน เพื่อเสริมสร้างรายได้ ให้กับคนในชุมชน ในระยะหลังมีผู้ประกอบการนำสินค้าข้ามดินแดนมาจำหน่ายเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดปัญหา ด้านการบริหารจัดการ ด้านความมั่นคงของชาติ เป็นเหตุทำให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสระแก้ว และผู้ว่าราชการจังหวัดพระตะบอง แห่งราชอาณาจักรกัมพูชา จัดการประชุมหาข้อตกลง ถึงการกำหนดกฎระเบียบระบบการค้าชายภายในตลาดให้มี

ประสิทธิภาพที่ดีขึ้น ลงวันที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ.2541 เทศบาลตำบลคลองหาดได้
รับมอบตลาดลานค้าชุมชนบ้านเขาดิน

จากชุมชนและหน่วยงานอำเภอคลองหาด ได้รับอนุญาตจากกรมป่าไม้ให้
ใช้พื้นที่จำนวน 50 ไร่ เป็นตลาดลานค้าชุมชนบ้านเขาดิน เมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน
พ.ศ. 2551 ทำให้ตลาดลานค้าชุมชน เป็นตลาดการค้าสมบูรณ์แบบถูกต้องด้วยกฎหมาย
และภายใต้การรับผิดชอบของทางเทศบาลตำบลคลองหาดนับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา
ปัจจุบันเทศบาลตำบลคลองหาดได้มีการกำหนดแผนระยะยาว ในการพัฒนาตลาด
จัดตลาดให้เป็นระบบ มีมาตรฐานตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535
เพื่อประโยชน์ด้านการสุขภาพที่ดี จากการซื้อ-ขายสินค้าจากตลาดลานค้าชุมชนบ้าน
เขาดิน และสร้างรายได้ให้กับพื้นที่และประชากรในพื้นที่ ตามนโยบายพัฒนาพื้นที่
เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว และพิจารณาเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาห้องน้ำ
และวางระบายน้ำภายในตลาดรวมถึงการจัดระเบียบการค้าขายภายในตลาดใหม่ให้
เป็นระเบียบ หมวดยุค

ตามหลักการสภาพปัญหาด้านความปลอดภัยอาหารและการคุ้มครอง
ผู้บริโภคมี 8 ข้อ โดยตรงกับแนวทางการศึกษาของ กมลรัตน์ ขุนอ่อน. (2552) สิ่ง
ที่เทศบาลตำบลคลองหาดต้องปรับปรุง 7 ข้อ ประกอบด้วย 1) ตาชั่งกลางมาตรฐาน
สำหรับบริการ 2) ที่วางอาหารสดและอาหารแห้ง 3) ป้ายติดราคาสินค้าและแผงขาย
4) การแต่งการของผู้ขาย - ผู้ช่วยขายสินค้า 5) บอร์ดให้ความรู้แก่ผู้บริโภค 6) จัดจุด
ทดสอบสารปนเปื้อนที่เป็นอันตราย 7) กล้องแสดงความคิดเห็น ตามพระราชบัญญัติ
การสาธารณสุข พ.ศ. 2535 หากมีประชากรเข้าท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นควรเพิ่มข้อที่ 8 คือ
การจัดโครงการฝึกอบรมผู้ขายสินค้าและผู้ช่วยขายสินค้า ให้ความรู้รายละเอียดด้าน
การพัฒนาให้เป็นตลาดสดน่าซื้อ

อภิปรายผล

ตลาดลานค้าชุมชนบ้านเขาดิน มีความเป็นไปได้ในการพัฒนาให้เป็นตลาดสด
น่าซื้อได้ จากปัจจัย 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการมีภาวะผู้นำที่ดี ซึ่งท่านสุเทพ
มากสาคร ท่านนายกเทศมนตรีตำบลคลองหาด (ผู้รับผิดชอบตลาด) แห่งนี้ มีวิสัยทัศน์

กว้างไกล มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ในการพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้า ตลอด จนการที่ประชากรในท้องถิ่นให้การยอมรับนับถือ ให้การสนับสนุน และให้ความร่วมมือในการพัฒนา มีส่วนคล้ายๆ ด้านนโยบายและแผนมีความเป็นไปได้ เนื่องจากทาง เทศบาลตำบลคลองหาดได้มีการกำหนดแผนระยะยาวในการพัฒนาตลาด จัดตลาด ให้เป็นระบบ มีมาตรฐานตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 สอดคล้องกับ วิสัยทัศน์ของผู้นำที่มีความมุ่งหมายที่จะพัฒนาตลาด พัฒนาเศรษฐกิจ พัฒนาท้องถิ่น และพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้า อยู่ดีกินดี รongรับการเป็นประชาคมอาเซียน ด้านงบประมาณในปัจจุบันตลาดลานค้าชุมชนบ้าน เขาหินได้ยกระดับเป็นจุดผ่านแดนถาวรทำให้มีรายได้เพิ่มจากการจัดเก็บภาษีอากร เป็นผลทำให้ทางเทศบาลตำบลคลองหาดมีงบประมาณที่เพียงพอในการพัฒนาตลาด สอดคล้องกับกับบทความของ ศุภร์ ศรีชูเมือง (2556) ที่กล่าวว่า “งบประมาณมีความ สำคัญต่อการดำเนินงานขององค์กรและต่อการพัฒนาประเทศอย่างมาก ถ้าขาดซึ่งงบประมาณในการบริหารจัดการ ก็ไม่สามารถนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จ ได้” ด้านความมีส่วนร่วมของบุคลากรในองค์กรและบุคคลภายในตลาด ทุกฝ่ายให้ ความร่วมมือเป็นอย่างดีในทุกกระบวนการของการพัฒนาตลาด ทั้งการมีส่วนร่วมใน การคิด เสนอปัญหา แต่ยังไม่ได้มีส่วนร่วมกระบวนการร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ และ ประเมินผล เพราะกำลังอยู่ในกระบวนการการสำรวจสภาพปัญหาภายในตลาด และ วางแผนนโยบายการพัฒนาตลาด ด้านการตลาดมีแนวโน้มที่ดีในด้านการค้าชายแดน ที่ ตลอดระยะเวลา 1 - 2 ปีมานี้ ไทยมีรายได้จากการค้าชายแดนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวร้อยละ 80% ของมูลค่าการค้าระหว่างประเทศเพื่อนบ้านอยู่ในรูปแบบการค้า ชายแดน สอดคล้องกับข้อมูลของธนาคารไทยพาณิชย์ของอัตราการเติบโตของธุรกิจ การค้าชายแดน

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ ชุนอ่อน. 2552. การจัดการแบบมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการในการพัฒนาตลาดสดนำซื้อตลาดเทศบาลตำบลท่าม่วง อำเภอท่าม่วง จังหวัดลพบุรี. ปริญญาานิพนธ์/ส.ม. (บริหารจัดการระบบสุขภาพ). ม.ป.พ: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ใจ โคนกระโทก. (2557, 15 สิงหาคม). อายุ 48 ปี. ผู้ประกอบการค้าผักสด สัญชาติไทย สัมภาษณ์โดย สุมนกาญจน์ ชินฮาด ที่ตลาดลานคำบ้านเขาดิน อ.คลองหาด จ.สระแก้ว
- ไชยวัฒน์ ศุภกิจวัฒนา. 2553. แนวทางการพัฒนา เพื่อยกระดับของตลาดผู้ประกอบการตามโครงการตลาดสดนำซื้อ กรณีศึกษา : เทศบาลตำบลเขาบางแกรก อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี. ปริญญาานิพนธ์/ร.ม. (การปกครองท้องถิ่น). ม.ป.พ:วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เชิงโก สวาย (2557, 19 สิงหาคม). อายุ 38 ปี. ผู้ประกอบการจำหน่ายผลไม้ สัญชาติกัมพูชา สัมภาษณ์โดย สุมนกาญจน์ ชินฮาด ที่ตลาดลานคำบ้านเขาดิน อ.คลองหาด จ.สระแก้ว
- ณรงค์ สัจพันโรจน์. 2538. การจัดทำอนุมัติและบริหารงบประมาณแผ่นดิน ทฤษฎีและปฏิบัติ. สืบค้นเมื่อ 7 ธันวาคม 2557, จาก <http://www.plan.rbru.ac.th>
- ปทีป บุระณะ. (2557, 18 สิงหาคม). อายุ 45 ปี. ผู้ประกอบการจำหน่ายอาหารตามสั่ง สัญชาติไทย สัมภาษณ์โดย สุมนกาญจน์ ชินฮาด ที่ตลาดลานคำบ้านเขาดิน อ.คลองหาด จ.สระแก้ว
- ประสงค์ ภูไกรราช. (2557, 18 สิงหาคม). อายุ 47 ปี. ผู้ประกอบการจำหน่ายผักสด สัญชาติไทย สัมภาษณ์โดย สุมนกาญจน์ ชินฮาด ที่ตลาดลานคำบ้านเขาดิน อ.คลองหาด จ.สระแก้ว

พรชัย สร้อยนาค. (2557, 18 สิงหาคม). อายุ 49 ปี. ผู้ประกอบการจำหน่ายผักสด
 สัญชาติไทย สัมภาษณ์โดย สุมนกกาญจน์ ชินฮาด ที่ตลาดลานคำบ้าน
 เขาดิน อ.คลองหาด จ.สระแก้ว

เพ็ญชะ โตว. (2557, 19 สิงหาคม). อายุ 53 ปี. ผู้ประกอบการจำหน่ายพลาสติก สัญชาติ
 กัมพูชา สัมภาษณ์โดย สุมนกกาญจน์ ชินฮาด ที่ตลาดลานคำบ้านเขาดิน
 อ.คลองหาด จ.สระแก้ว

ศุภร์ศรี ชูเมือง. 2556. *งบประมาณ*. สืบค้นเมื่อ 28 พฤศจิกายน 2556. จาก <http://www.pt.tsu.ac.th>

สวาท ศิลปะรายะ. 2549. *การจัดการแบบมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการ “โครงการ
 ตลาดสดน่าซื้อ” จังหวัดนครพนม*. ปริญญาโท/ส.ม. (บริหารจัดการ
 ระบบสุขภาพ). ม.ป.พ: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สุชาติ พรพะไม้. (2557, 19 สิงหาคม). อายุ 60 ปี. ผู้ประกอบการจำหน่ายผลไม้
 สัญชาติไทย สัมภาษณ์โดย สุมนกกาญจน์ ชินฮาด ที่ตลาดลานคำบ้าน
 เขาดิน อ.คลองหาด จ.สระแก้ว

สำนักงานสุขาภิบาลและน้ำ. 2556. *คู่มือตลาดสดน่าซื้อ*. สืบค้นเมื่อ 11 ธันวาคม
 2557. จาก <http://foods.anamai.moph.go.th>

แหวน ตรีอ่อน (2557, 19 สิงหาคม). อายุ 50 ปี. ผู้ประกอบการจำหน่ายมะพร้าวชุด
 สัญชาติไทย สัมภาษณ์โดย สุมนกกาญจน์ ชินฮาด ที่ตลาดลานคำบ้าน
 เขาดิน อ.คลองหาด จ.สระแก้ว

